

Zakład Usług Projektowo-Budowlanych
„R-PROJEKT”
62-850 LISKÓW, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 1, tel. 606 471 330
rygas.projekt@gmail.com

.....
PROJEKT BUDOWLANY – UPROSZCZONY

PRZEBUDOWA DROGI DOJAZDOWEJ LISKÓW-LUBIEŃ

ADRES : 62-850 LISKÓW, DZIAŁKA NR 977/1, 977/2
OBRĘB 0007 LISKÓW
DZIAŁKA NR 332, 293
OBRĘB 0005 JÓZEFÓW/L
JEDN. EWID. 300706_2 LISKÓW

INWESTOR : GMINA LISKÓW
UL. KSIĘDZA WACŁAWA BLIZIŃSKIEGO 56
62-850 LISKÓW

BRANŻA : DROGOWA

**JEDNOSTKA :
PROJEKTOWA** ZAKŁAD USŁUG PROJEKTOWO-
BUDOWLANYCH „R-PROJEKT”
UL. KS. WACŁAWA BLIZIŃSKIEGO 1
62-850 LISKÓW

PROJEKTOWAŁ : INŻ. ARKADIUSZ RYGAS
UPR. NR WKP/0300/POOD/13
W SPECJALNOŚCI DROGOWEJ

**ASYSTENT :
PROJEKTANTA** INŻ. AGNIESZKA RYGAS

LISKÓW, 02. 2022r.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Część pisemna

1. Opis techniczny	str. 1-5
2. Oświadczenie projektanta	str. 6
3. Informacja do planu BIOZ	str. 7-15
4. Uprawnienia projektanta	str. 16-17
5. Zaświadczenie o przynależności do Izby	str. 18
6. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach znak ROI.6220.10.10.2021 z dnia 15.02.2022 r.	str. 19-27

Część graficzna

1. Plan sytuacyjno-wysokościowy, rys. nr 1-2	str. 28-29
2. Przekrój konstrukcyjny A-A do C-C, rys. nr 3-5,	str. 30-32

OPIS TECHNICZNY

1. PODSTAWA OPRACOWANIA.

- 1.1. MAPA GEODEZYJNA SYT. WYSOKOŚCIOWA ISTNIEJĄCEGO TERENU, SKALA 1:500,
- 1.2. POMIAR WŁASNY UZUPEŁNIAJACY,
- 1.3. WYTYCZNE DO PROJEKTOWANIA ULIC GDDP-WARSZAWA 1997,
- 1.4. KATALOG TYPOWYCH KONSTRUKCJI PODATNYCH I PÓLSZTYWNYCH GDDP W-WA 1997,
- 1.5. OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY I NORMY ORAZ LITERATURA FACHOWA – ROZPORZĄDZENIE MINISTRA TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ Z DNIA 2MARCA 1999ROKU W SPRAWIE WARUNKÓW TECHNICZNYCH JAKIM POWINNY ODPOWIADAĆ DROGI PUBLICZNE I ICH USYTUOWANIE Dz. U. NR 43 POZ. 430 Z 1999 ROKU,
- 1.6. ZLECENIE INWESTORA.

2. ZAKRES OPRACOWANIA.

OPRACOWANIE STANOWI PROJEKT BUDOWLANY BRANŻY DROGOWEJ NA PRZEBUDOWĘ DROGI DOJAZDOWEJ LISKÓW-LUBIEŃ, GMINA LISKÓW.

- 2.1. WYKONANIE ROBÓT ROZBIÓRKOWYCH I ZIEMNYCH ZWIĄZANYCH Z PRZEBUDOWĄ ODCINKA DROGI,
- 2.2. WYKONANIE ROBÓT NAWIERZCHNIOWYCH.

3. STAN ISTNIEJĄCY. LOKALIZACJA. DANE OGÓLNE. CEL.

Droga wewnętrzna, zlokalizowana jest na terenie gminy Lisków na odcinku Lisków – Lubień. Przedmiotowa droga zlokalizowana jest na działce nr 977/1, 977/2 oraz 332. Jest to droga o nawierzchni żwirowo-szutrowej. Szerokość pasa drogowego wynosi ca 5,5-9,0m. W obrębie drogi znajduje się jezdnia o szerokości ca 4,00m oraz pobocza. W pasie przedmiotowej drogi stwierdzono występowania infrastruktury technicznej w postaci sieci wodociągowej i teletechnicznej. Przy drodze zlokalizowany jest budynek użyteczności publicznej w postaci poczekalni dla pieszych. Droga odwadniana jest powierzchniowo. W planie droga składa się z odcinków prostych oraz łuków poziomych. Droga posiada powiązanie z drogami gminnymi. Przedmiotowa droga pełni funkcję drogi dojazdowej, stanowiącej dojazd do istniejącej zabudowy oraz pól uprawnych.

4. OPIS PROJEKTOWANYCH ROZWIĄZAŃ.

W istniejącym stanie grubość nie jest możliwe ułożenie nawierzchni bitumicznej ponieważ grubość ułożonej warstwy tłucznia waha się pomiędzy 5-8cm. Ponadto stwierdza się, że droga wymaga przeprofilowania, celem nadania odpowiednich spadków podłużnych. W związku z powyższym, przed ułożeniem nawierzchni bitumicznej, wymagane jest przeprofilowanie drogi, uzupełnienie podbudowy oraz ułożenie na całej szerokości wzmocnienia w postaci warstwy kruszywa łamanego.

Na wykonanej podbudowie zaprojektowano nawierzchnię bitumiczną o szerokości – 4,00m. Spadek poprzeczny jezdni zaprojektowano daszkowy o wartości 2%. Niweletę podłużną prowadzić z zachowaniem spadku podłużnego min. 0,5%.

Uwaga przebieg drogi wyznaczony został w granicach pasa drogowego. Przy tyczeniu drogi w terenie należy maksymalnie wpisać się w istniejący przebieg drogi oraz z wykorzystaniem istniejących utwardzeń. Ponadto poza przewidzianymi do usunięcia drobnych krzaków, przebieg drogi należy wyznaczyć w pasie drogowym bez konieczności usuwania istniejącego drzewostanu.

Uwaga. Należy stosować do zaleceń wynikających z warunków określonych w decyzji ROI.6220.10.10.2021 z dnia 15.02.2022 r a w szczególności :

1. Prace wykonawcze związane z realizacją przedsięwzięcia, w rejonie terenów wymagających ochrony przed hałasem, prowadzić wyłącznie w porze dnia, rozumianej jako przedział czasu od godziny 6:00 do godziny 22:00.
2. Zaplecze budowy oraz miejsca magazynowania odpadów, materiałów budowlanych oraz postoju pojazdów i maszyn budowlanych zorganizować na terenie utwardzonym; substancje niebezpieczne przechowywać w szczelnych i oznakowanych pojemnikach.
3. Teren budowy wyposażyć w sorbenty; wszelkie wycieki niezwłocznie neutralizować.
4. Odpady niebezpieczne gromadzić na uszczelnionym podłożu, pod zadaszeniem, w sposób zabezpieczający przed dostępem osób postronnych, a następnie przekazywać podmiotom zajmującym się unieszkodliwianiem tego typu odpadów.
5. W ramach inwestycji nie prowadzić wycinki drzew i krzewów.
6. Na etapie prowadzenia prac ziemnych, minimum raz dziennie przed rozpoczęciem prac, kontrolować ewentualne wykopy i zagłębienia, a uwięzione w nich zwierzęta niezwłocznie przenosić w bezpieczne miejsce; taką samą kontrolę przeprowadzić bezpośrednio przed zasypaniem wykopów i likwidacją zagłębień.
7. Prace ziemne oraz inne prace związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego prowadzone w obrębie bryły korzeniowej drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki, wykonywać w sposób jak najmniej szkodzący drzewom i krzewom w szczególności:
  - ☐ pnie drzew narażonych na uszkodzenia na czas budowy właściwie zabezpieczyć uwzględniając konieczność zapewnienia dostępu do schronień oraz w sposób niepowodujący zniszczenia, uszkodzenia lub zabicia występujących tam gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
  - ☐ nie obsypywać ziemią pni drzew powyżej wysokości 0,2 m i krzewów powyżej wysokości 0,1 m, ponad pierwotny poziom terenu,
  - ☐ podczas prac ziemnych zabezpieczyć systemy korzeniowe przed przesuszaniem i przemarzaniem,
  - ☐ nie niszczyć korzeni odpowiedzialnych za statykę drzewa.
8. Miejsca składowania materiałów budowlanych i postoju ciężkiego sprzętu wyznaczyć poza obrysem rzutu koron drzew.
9. Do prac budowlanych stosować sprzęt w pełni sprawny oraz spełniający wymogi dopuszczające go do użytku.
10. Prowadzić kontrolę techniczną układów paliwowych używanych maszyn.
11. Zanieczyszczone w wyniku awarii i wycieku paliwa lub oleju masy ziemne zebrać i przekazać do neutralizacji uprawnionym podmiotom.
12. Teren przedsięwzięcia wyposażyć w sorbenty do neutralizacji ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych.
13. Miejsca tankowania oraz napraw pojazdów i sprzętu budowlanego zabezpieczyć przed zanieczyszczeniem środowiska gruntowo-wodnego.
14. Materiały potencjalnie niebezpieczne dla środowiska gruntowo-wodnego (tj. oleje smary, farby, masy i powłoki uszczelniające) magazynować w wyznaczonym miejscu, na szczelnej i utwardzonej nawierzchni.
15. Teren budowy wyposażyć w przenośne sanitariaty oraz zapewnić ich systematyczne opróżnianie przez wyspecjalizowane podmioty.
16. Ewentualne odwodnienia wykopów prowadzić z intensywnością nie większą niż wymagana dla obniżenia lustra wody do poziomu nieznacznie niższego niż poziom dna wykopu.

17. Na wszystkich etapach przedsięwzięcia zapewnić właściwe gospodarowanie odpadami, w tym minimalizować ich ilość, gromadzić selektywnie w wydzielonych i przystosowanych miejscach w warunkach zabezpieczających przed przedostaniem się do środowisko gruntowo-wodnego substancji szkodliwych oraz zapewnić ich regularny odbiór przez uprawnione podmioty.

4.1. Zjazdy do działek.

W ramach inwestycji nie przewiduje się przebudowy zjazdów.

Wykonawca przed złożeniem oferty winien dokonać wizji w terenie celem zapoznania się ze stanem nawierzchni drogi i zakresem robót.

Zakres objęty realizacją inwestycji przedstawiony został na załączonym planie sytuacyjnym. Należy zapewnić geodezyjne wytyczenie drogi w terenie.

4.2. Pobocza.

Zaprojektowano pobocza ulepszone o szerokości 0,75m. Spadek poprzeczny poboczy 8%.

5. WARUNKI GRUNTOWO – WODNE.

Ze względu na brak aktualnego opracowania geologicznego grunt podłoża oceniono na podstawie wizji lokalnej i badań makroskopowych.

Na tej podstawie grunty podłoża ustalono jako wątpliwe a warunki wodne podłoża jako przeciętne. Uzyskane informacje na temat warunków gruntowo-wodnych oraz na podstawie „Katalogu typowych konstrukcji nawierzchni podatnych i półsztywnych nawierzchni ulic”, podłoże gruntowe zaliczono do grupy nośności G-2.

6. KONSTRUKCJA NAWIERZCHNI.

6.1. DOCELOWE PARAMETRY TECHNICZNE

- **Droga wewnętrzna**

- Klasa drogi: dojazdowa (wewnętrzna)
- Droga: jednojezdniowa, dwukierunkowa
- Prędkość projektowa: 30km/h (obszar niezabudowany)
- Przekrój: drogowy
- Nawierzchnia: bitumiczna

- Kategoria obciążenia ruchem KR1

Grupa nośności podłoża G – 2,

Głębokość przemarzania 0,80m,

Wtórny moduł sprężystości 100MPa, wskaźnik zagęszczenia $I_s=1,00$.

6.2. Konstrukcja jezdni drogi gminnej

- warstwa podbudowy z mieszanki niezwiązanej C90/3 (frakcja 0/31,5) stabilizowanej mechanicznie grubości 15cm.

- warstwa ścieralna z betonu asfaltowego AC11S grubości 4cm, na asfalcie 50/70,

Przed ułożeniem warstwy bitumicznej należy skropić podłoże emulsją asfaltową w ilościach określonych poniżej:

- 0,5 - 0,7 kg/m².

6.3. Konstrukcja poszerzenia/uzupełnienia podbudowy drogi

- warstwa stabilizacji gruntu cementem Rm 2,5MPa, gr. 12cm
- podbudowa zasadnicza z mieszanki niezwiązanej C90/3 0/63, gr. 15cm.

6.4. Pobocza

- wbudowanie materiału piaszczystego do przygotowania podłoża pod pobocza
- mieszanka niezwiązana C90/3, gr. 10cm.

6.5. Lampy drogowe typu OZE

Projektuje się lampy oświetlenia drogowego zasilane panelami fotowoltaicznymi.

W ramach inwestycji projektuje się umieszczenie 3 lamp (w tym jedna lampa dwuramienna).

Lokalizację przedstawiono na planie zagospodarowania terenu.

Parametry techniczne lampy:

słup wysokości 5,0m (wysokość masztu – 6,30m), źródło światła : oprawa LED 20-50W, strumień świetlny : 2800-7000lm, czas pracy lampy : min. 8-14h, moc paneli : 1 x 270 poli typ akumulatora : żelowy, pojemność akumulatora : 1 x 100-120Ah, sposób włączania : czujnik zmierzchu + system ściemniania + programator czasu pracy.

Stelaż podtrzymujący panel fotowoltaiczny musi umożliwiać regulację kąta nachylenia w zakresie 45-65°. Projektowane lampy należy umieścić w odległości min. 1,0m od krawędzi jezdni. Całość zakresu objętego realizacją przedstawiona została na załączonym zbiorczym planie zagospodarowania terenu.

MATERIAŁY.

Materiały użyte do wykonania lampy oświetlenia drogowego muszą spełniać poniższe kryteria :

- słup : stal ocynk, wysięgnik oprawy : stal ocynk, oprawa LED, bateria słoneczna, kontroler ładowania we wnęce : tworzywo sztuczne, skrzynka na akumulator : tworzywo sztuczne, fundament : beton.

7. WYMAGANIA.

Prowadzenie robót oraz wymagania dla materiałów zawarte są w następujących normach oraz Specyfikacjach Technicznych Wykonania i Odbioru Robót:

- 7.1. Roboty rozbiórkowe wykonywać wg D-01.02.04,
- 7.2. Wykopy wykonywać wg D-02.01.01,
- 7.3. Profilowanie i zagęszczanie podłoża wykonywać wg D-04.01.01,
- 7.4. Warstwę gruntu stabilizowanego cementem wykonywać wg D-04.05.01,
- 7.5. Podbudowę z kruszywa wykonywać wg D-04.04.02,
- 7.6. Pobocza z kruszywa wykonywać wg D-06.03.01a,
- 7.7. Skropienie między warstwowe wykonywać wg D-04.03.01,
- 7.8. Warstwę ścieralną z betonu asfaltowego wykonywać wg D-05.03.05a.

Zgodnie z

- art. 5.1 ustawy o wyrobach (Dz.U. Nr 92, poz. 881 z późniejszymi zmianami,
- pkt 1.5.13 SST, Wykonawca zobowiązany jest stosować obowiązujące normy i przepisy. Użyte do wbudowania wyroby budowlane muszą odpowiadać wymaganiom obowiązujących norm PN-EN.

8. UWAGI KOŃCOWE.

Wszystkie materiały użyte do budowy oraz sposób wykonania robót muszą odpowiadać wymaganiom norm państwowych (branżowych) oraz odpowiednim przepisom. Podczas wykonywania robót należy przestrzegać zasad BHP oraz prawidłowo oznakować teren budowy. Należy dbać o to ażeby nie uszkodzić stałych punktów geodezyjnych.

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z wymogami art. 34 ust. 3d pkt 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, oświadczam, że projekt budowlany na :

Przebudowa drogi dojazdowej (wewnętrznej) Lisków-Lubień na terenie nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków jak dz. nr 977/1, 977/2 – obręb 0007 Lisków działka nr 332, 293 – obręb 0005 Józefów/1, jedn. ewid. 300706_2 Lisków

został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

Podstawa opracowania :

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120 poz. 1126).

1. Nazwa i adres obiektu budowlanego :

**PRZEBUDOWA DROGI DOJAZDOWEJ LISKÓW-LUBIEŃ
62-850 LISKÓW, DZIAŁKA NR 977/1, 977/2
OBRĘB 0007 LISKÓW
DZIAŁKA NR 332, 293 - OBRĘB 0005 JÓZEFÓW/L, JEDN. EWID. 300706_2
LISKÓW**

2. Inwestor :

**GMINA LISKÓW
UL. KSIĘDZA WACŁAWA BLIZIŃSKIEGO 56
62-850 LISKÓW**

3. Imię i Nazwisko oraz adres projektanta sporządzającego informację :

**inż. Arkadiusz Rygas
62-850 Lisków, ul. Ks. Wacława Blizińskiego 1**

Część opisowa:

1. Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów.

2. Zakres robót związany z przebudową drogi dojazdowej w szczególności obejmuje:

- 2.1. roboty pomiarowe,
- 2.2. wykonanie robót przygotowawczych i rozbiórkowych,
- 2.3. przygotowanie podłoża pod wykonanie nowej nawierzchni,
- 2.4. wykonanie poszczególnych warstw wg opracowanego projektu branży drogowej,

Kolejność realizacji zadania:

- roboty pomiarowe,
- roboty rozbiórkowe (w tym gruzu, humusu i nasadzeń),
- wykonanie koryta pod warstwy konstrukcyjne,
- zabezpieczenie istniejących urządzeń infrastruktury technicznej
- wykonanie warstw konstrukcyjnych projektowanych nawierzchni,
- pielęgnacja nawierzchni.

3. Wykaz istniejących obiektów budowlanych:

-urządzenia wodne i teletechniczne.

4. Elementy zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi:

Elementami na które należy zwrócić szczególną uwagę ze względu na bezpieczeństwo jest prawidłowe prowadzenie robót ziemnych. Przy prowadzeniu robót ziemnych należy przestrzegać następujących podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy:

przed rozpoczęciem robót ziemnych należy uzyskać zezwolenie na prowadzenie robót ziemnych w odpowiednich urzędach administracji państwowej, uzyskać informację o znajdujących się na terenie robót urządzeniach infrastruktury podziemnej, przed przystąpieniem do robót ziemnych należy przygotować znaki ostrzegawcze, tablice informacyjne, sygnały świetlne, zapory i zastawy drogowe, teren budowy powinien być niedostępny dla osób niezatrudnionych w celu zabezpieczenia ich przed wypadkiem,

- wzdłuż całego wykopu na terenie otwartym powinny być ustawione barierki pomalowane w biało-czerwone pasy. Bariery powinny być wyposażone w lampy o kolorze żółtym - pulsujące,
- w miejscach zbliżeń do istniejącego uzbrojenia podziemnego należy wykonać ręcznie przekopy próbne, przy używaniu sprzętu mechanicznego należy stosować się do przepisów dotyczących danego sprzętu oraz wyznaczyć strefę bezpieczeństwa,
- pracowników zatrudnionych przy kopaniu należy tak rozstawić aby zapewnić ich wzajemne bezpieczeństwo,
- pracownicy zatrudnieni przy rozbijaniu zmarzniętej ziemi, betonu i gruntu powinni posiadać okulary ochronne,
- w przypadku napotkania w wykopie niezidentyfikowanych kabli elektroenergetycznych, telekomunikacyjnych lub rurociągów należy fakt ten zgłosić kierownikowi budowy. Dalsze roboty ziemne mogą być podjęte po uzyskaniu zezwolenia na ich kontynuowanie od zainteresowanej instytucji,

- napotkane w wykopach rurociągi i kable należy podwiesić . Podwieszenie kabli należy wykonać pod nadzorem i według wskazań ich właściciela lub zarządcy i powiesić na nich tablicę ostrzegawczą przed porażeniem,
- wykopy powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość przejść (kładek). Kładki należy tak układać aby miały wystarczające oparcie po obydwu stronach wykopu. Kładki muszą być wykonane z materiału pełnowartościowego i nie mogą ugiąć się pod ciężarem dorosłego człowieka oraz powinny posiadać poręcze,
- wykopy do głębokości 1,0m nie będą umacniane, natomiast wykopy powyżej głębokości 1,0m do 1,50m projektuje się umacniać ażurowo przy pomocy wyprasek stalowych. Dla głębokości powyżej 1,50m przewiduje się umacnianie wykopów przy użyciu obudów słupowych lub innych o podobnym parametrach. Umożliwiają one umocnienie wykopów o głębokości od 1,50m do 6,90m dla szerokości roboczej od 0,80m do 4,50m,
- w przypadku stwierdzenia jakiegokolwiek zmiany położenia umocnienia wykopu należy zbadać przyczynę tej zmiany i doprowadzić obudowę do należytego stanu,
- do schodzenia do wykopów głębszych niż 1,50m o ścianach pionowych należy używać drabinki metalowej przystawnej,
- obudowę wolno jest wymienić lub usunąć wyłącznie na podstawie zezwolenia od kierownika budowy i tylko pod nadzorem osoby upoważnionej. Przy prowadzeniu robót montażowych należy przestrzegać podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy zawartych „Warunkach Technicznych Wykonania i Odbioru Rurociągów z Tworzyw Sztucznych”. Praca ludzi w wykopie związana jest z ręcznymi pracami ziemnymi-wyrównanie dna wykopu (koryta pod zaprojektowaną konstrukcję).

Podczas pracy należy :

1. przeszkolić pracowników w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
2. przy przyjęciu placu budowy należy uzgodnić z właścicielem linii energetycznych, telefonicznych, sieci wodociągowej itp. termin wykonania prac i warunki zabezpieczenia,
3. stosować sprzęt ochrony osobistej,
4. stosować atestowany i sprawny technicznie sprzęt,
5. prace ziemno-montażowe prowadzić pod kierunkiem uprawnionego kierownika budowy,
6. agregat prądotwórczy przy wykonywaniu docinań elementów betonowych musi być starannie uziemiony i użytkowany zgodnie z fabryczną instrukcją obsługi.

5. Przewidywane zagrożenia występujące podczas realizacji robót budowlanych:

Charakterystyka wybranych czynników szkodliwych i uciążliwych:

1. Czynniki fizyczne:
  - hałas,
  - wibracja,
  - mikroklimat.
4. Czynniki psychofizyczne:
7. obciążenie fizyczne,
8. obciążenie psychiczne.

3. Prace szczególnie niebezpieczne:

- prace poniżej poziomu gruntu,
- instalacje podziemne,
- roboty ziemne,
- prace murowe niskie, pomosty,
- prace murowe wysokie, prace konstrukcyjne, dachowe – rusztowania ramowe, rurowe, konsole,
- transport dźwigowy – żuraw ŻB 75/100
- transport materiałów ręczny, za pomocą dźwigów,
- winda przyścienna WBT 600,
- transport pionowy i poziomy,
- roboty z pomostów, rusztowań na wysokości powyżej 2,0m.

4. Maszyny i inne urządzenia techniczne:

- koparki, ładowarki, spycharki, betoniarki, zagęszczarki,
- narzędzia ręczne i elektronarzędzia.

5. Magazynowanie i składowanie materiałów:

- magazynowanie na placu budowy,
- składowanie materiałów w rejonie wykonywanych instalacji liniowych,

6. Odzież ochronna, odzież robocza i sprzęt ochrony osobistej:

- środki techniczne, ochrony zbiorowe zabezpiecza generalny wykonawca,
- zaopatrzenie pracowników w odzież roboczą, ochronną i sprzęt ochrony osobistej, zabezpieczają poszczególne podmioty we własnym zakresie.

7. Oceny ryzyka na stanowisku pracy, informowanie pracowników o ryzyku i zagrożeniach występujących na wszystkich stanowiskach pracy, dokonuje kierownik budowy lub wyznaczona osoba posiadająca przeszkolenie w zakresie BHP dla kierujących pracownikami.

8. Bezpieczeństwo pracy – rola służby BHP.

Jednostka kontrolna, opiniodawcza i doradcza pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy Art. 237 KP.

Wybrane czynniki szkodliwe i uciążliwe na realizowanej budowie.

Ad.1 Hałas na stanowisku pracy, źródło hałasu wywołane przez maszyny i urządzenia o napędzie mechanicznym, elektrycznym i pneumatycznym. Szkodliwość lub uciążliwość skutków hałasu zależą od natężenia hałasu, poziomu ekspozycji odniesiony do ośmiogodzinnego dnia pracy. Dopuszczalny poziom ekspozycji do dnia pracy nie może przekroczyć 85dB, maksymalny chwilowy 115dB. W wypadku przekroczenia wartości jw. pracownicy są obowiązani stosować ochronniki słuchu dobrane do wielkości charakteryzujących hałas. Dostęp przypadkowych ludzi w strefie przekraczającej hałas jest ograniczony.

Wibracja – drgania oddziałujące na organizm człowieka – przez kończyny górne i o ogólnym działaniu są charakterystyczne przez zakres częstotliwości, czas oddziaływania. Dla drgań działających na organizm człowieka przez kończyny górne, wartość sumy wektorowej skutecznych, ważnych przyspieszeń drgań wyznaczonych dla trzech składowych kierunkowych X, Y, Z nie może przekraczać 2,8m/s², 11,2m/s² przy ekspozycji maksymalnie 30minut. Zatem przy urządzeniach wibrujących (zagęszczarki należy stosować z przerwami lub zamiennie pracować).

Mikroklimat – środowisko termiczne, warunki cieplne, miejsca pracy człowieka są ważne na samopoczucie, zdrowie, wydajność pracy. Parametry jakie mają wpływ na człowieka to:

- temperatura,
- wilgotność względna,
- prędkość ruchu powietrza,
- promieniowanie cieplne.

Właściwy dobór odzieży do temperatury i wydatku energetycznego człowieka:

- komfort termiczny podczas ciężkiej pracy to temperatura +10stopni Celsjusza.

Ad. 2 Czynniki psychofizyczne można podzielić na :

- obciążenie fizyczna (ciężka praca fizyczna),
- obciążenie psychonerwowe.

Obciążenie rąk i nóg, wymuszona pozycja ciała, związek obciążenia fizycznego z wydatkiem energetycznym, praca lekka, ciężka i średnia. Wydatek energetyczny dla mężczyzn:

praca lekka 300-800 kcal,

praca umiarkowana 800-1500 kcal,

praca ciężka 1500-2000 kcal,

praca bardzo ciężka – powyżej 2000 kcal.

Obciążenie psychonerwowe – zależne od predyspozycji człowieka.

Ad. 3 Prace szczególnie niebezpieczne

- poniżej poziomu gruntu, sieci kanalizacyjne, studnie, przepompownie, wykopy pod rurociągi,
- Roboty ziemne, warunek – zatwierdzona dokumentacja, ewentualne zmiany muszą być zapisane w dzienniku budowy,
- roboty murowe, ściany nośne i działowe z pomostów i rusztowań,
- roboty tynkarskie z pomostów,
- roboty ciesielskie, konstrukcyjne,
- roboty zbrojarskie, stropy, podciągi, ściany,
- dachy.

Sposób prowadzenia robót:

- ręczny- dopuszcza się wykonanie wykopów szeroko przestrzennych do głębokości nie większej niż 2,0m, a w wąsko przestrzennych do głębokości 1m, bez dodatkowego zabezpieczenia,
- mechaniczny- zaleca się wykonywanie wykopów szeroko przestrzennych koparką do 4m, w przypadkach kopania powyżej 4m, należy je wykonywać stopniami, przy czym dla każdego stopnia powinien być urządzony wyjazd środków transportu oraz sposób odprowadzenia wody z wykopów.

Sposoby zabezpieczenia skarp i wykopów:

- dla podparcia lub rozparcia ścian wykopów przy wykopach o ścianach pionowych o głębokości powyżej 2m w gruncie skalistym i powyżej 1m w pozostałych stosuje się deskowanie, ścianki szczelne lub inne,
- pochyłe skarpy o nachyleniu zależnym od kategorii gruntu.

Dokładne określenie nachylenia skarpy należy każdorazowo określić indywidualnie w zależności od rodzaju oraz poziomu wód gruntowych.

Przy pracach w wykopach nie wolno:

- zatrudniać pracowników, którzy nie ukończyli 18lat,
  - przebywać w stanie nietrzeźwym lub spożywać napojów alkoholowych,
  - wykonywać robót odstrzałowych (z użyciem materiałów wybuchowych),
- pracownikom nie mającym uprawnień oraz pozostającym bez nadzoru kierownika lub majstra z uprawnieniami budowlanymi.

Przed rozpoczęciem robót ziemnych należy zapoznać się z projektem technicznym organizacji robót, które powinny określić między innymi:

- sposób prowadzenia robót (ręczny, mechaniczny),
- sposób zabezpieczenia skarp wykopów (rozkopy, deskowania, ścianki szczelne),
- trasy urządzeń podziemnych, a w szczególności kabli energetycznych, telefonicznych, przewodów gazowych i wodociągowych. Ponadto kierownik lub majster przed przystąpieniem do robót powinien omówić z brygadą trasy urządzeń podziemnych i oznakować je wyraźnie na terenie prowadzonych robót oraz określić bezpieczną ich odległość od wykopu w poziomie i w pionie oraz zapewnić fachowy nadzór techniczny.

Ad.4 Praca przy użyciu maszyn i sprzętu.

Przed rozpoczęciem robót ziemnych sprawdzić należy na planie sytuacyjnym, czy nie ma instalacji podziemnych. Jeżeli są – wyznaczyć w terenie trasę ich przebiegu. W pobliżu instalacji podziemnych nie można używać koparek, spycharek i kilofów. Roboty przy instalacjach wykonuje się ręcznie.

W przypadku natrafienia na niezainwentaryzowane, niezidentyfikowane instalacje należy kopać ręcznie w celu identyfikacji instalacji. W wypadku znalezienia trudnego do określenia przedmiotu należy przerwać pracę i zawiadomić inspektora nadzoru lub kierownictwo (mogą być niewypały). Wykonując wykop za pomocą koparek, przestrzegać należy zasadę, aby były one ostawione w odległości nie mniejszej niż 60cm poza klinem odłamu od danej kategorii gruntu. Nie wolno podkopywać skarpy ani mechanicznie, ani ręcznie. Przebywanie w zasięgu pracy łyżki koparki jest zabronione! Urobek jak i materiały pomocnicze, urządzenia rury, osprzęt należy układać w bezpiecznym miejscu nie mniej niż 0.5m od krawędzi wykopu. W porze nocnej wykop w miejscach przebywania osób trzecich należy 1m przed wykopem zabezpieczyć barierkami 1,1m i oświetlić światłem sygnalizacyjnym migającym na żółto lub czerwono. Roboty murowe, tynkowe, konstrukcyjne, pokrycia dachowe wykonuje się z rusztowań roboczych, obowiązują zabezpieczenia techniczne, indywidualne jak szelki, liny posiadające atest CE. Pracownicy muszą być przeszkoleni i znać przepisy obowiązujące przy robotach budowlanych w zakresie BHP.

WAŻNE

ROBOTY ZIEMNE: Każdorazowe rozpoczęcie robót w wykopie wymaga sprawdzenia stanu jego obudowy. Przy robotach ziemnym majster, brygadzista mają obowiązek:

- dobrać właściwe narzędzia i sprawdzić ich stan technicznych,
- odpowiednio rozmieścić zabezpieczenie ścian wykopów,
- instruować pracowników o bezpiecznych metodach pracy,
- nadzorować przestrzegania przez pracowników przepisów w zakresie BHP.

Kierownik obowiązany jest dokonywać kontroli stanu technicznego wykopów, bezpieczeństwa wykopów oraz ocenić zgodność prowadzenia robót z dokumentacją techniczną.

Ad. 5 Transport ręczny dla mężczyzn

- przy pracy stałej 30kg,
- przy pracy dorywczej 50kg,
- na wysokości powyżej 4m i odległości powyżej 25m 30kg,
- przetaczanie przedmiotów okrągłych (rur itp.) teren poziomy 300kg, na pochylni 50kg,
- transport zespołowy wyłącznie pod nadzorem, składowanie materiałów odbywa się pod nadzorem i w miejscach wyznaczonych przez kierownictwo budowy, dotyczy również składowania odpadów poprodukcyjnych. Transport zespołowy, przedmioty o długości 4m, powyżej 30kg należy dobrać tylu pracowników aby na jednego pracownika ciężar nie przekraczał 42 kg i był pod stałym nadzorem.

Ad 6. Odzież robocza, ochronna i sprzęt ochrony osobistej.

- Sprzęt ochrony osobistej stanowi własność pracodawcy. Pracodawca nie może dopuścić pracowników do pracy bez środków ochrony indywidualnej, przewidzianych do stosowania na danym stanowisku pracy.
- Pracodawca zakłada i prowadzi – odrębnie dla każdego pracownika- kartę ewidencyjną przydziału odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, a także wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za ich pranie i konserwację.

WAŻNE

Załącznikiem pału BIOZ jest instrukcja ogólna BHP w budownictwie, która stanowi integralną część planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

ZAŁĄCZNIK

1. Plan sytuacyjny poszczególnych zadań z rozrysowaniem stref niebezpiecznych
2. Plan działań korygujących i/lub zabezpieczających.
3. Spis podmiotów, które zostały poinformowane o planie BIOZ i przejmują odpowiedzialność za bezpieczeństwo pracy na realizowanej budowie/ wycinku robót/, poświadczone datą i podpisem przyjęcia planu BIOZ.

WYKAZ RODZAJU PRAC, KTÓRE POWINNY BYĆ WYKONYWANE PRZEZ CO NAJMNIEJ DWIE OSOBY.

1. Prace wykonywane wewnątrz zbiorników, kotłów, silosów i urządzeń technologicznych, w tym prace w zbiornikach otwartych, które nie pozwalają na bezpośredni kontakt wizualny co najmniej z jednym pracownikiem.
2. Prace w pomieszczeniach, w których występują gazy lub opary trujące, żrące albo duszące, przy których wykonywaniu wymagane jest stosowanie środków ochrony indywidualnej.
3. Prace związane z konserwacją, montażem i naprawą dźwigów, suwnic, żurawi wieżowych i samojezdnych, układnic magazynowych i schodów ruchomych.
4. Prace spawalnicze, cięcie gazowe i elektryczne oraz inne prace wymagające posługiwanie się otwartym źródłem ognia w pomieszczeniach zamkniętych albo w pomieszczeniach zagrożonych pożarem lub wybuchem.
5. Prace wykonywane w pobliżu nie osłoniętych urządzeń elektroenergetycznych lub ich części, znajdujących się pod napięciem.
6. Prace wykonywane na wysokości powyżej 2m w przypadkach, w których wymagane jest zastosowanie środków ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości.
7. Prace w wykopach i wyrobiskach o głębokości większej od 2m.
8. Prace ziemne, wykonywane metodą bezodkrywkową.
9. Prace przy oznakowaniu i remoncie dróg na odcinkach nie zamkniętych dla ruchu.

**WYKAZ PRAC WYMAGAJĄCYCH SZCZEGÓLNEJ SPRAWNOŚCI
PSYCHOFIZYCZNEJ.**

1. Prace przy obsłudze żurawi wieżowych i samojezdnych.
2. Prace operatorów samojezdnych ciężkich maszyn budowlanych i maszyn drogowych.
3. Prace kierowców autobusów, pojazdów przewożących materiały niebezpieczne oraz pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 16 ton i długości powyżej 12m.
4. Prace przy obsłudze urządzeń ciśnieniowych, podlegających pełnemu dozorowi technicznemu.